

Egyesületet alakít

180 szegedi tanító.

— Viharos tanítógyűlés a városházán. —

(Saját tudósítónktól.) Ma délelőtt Csongrád megye tanítói és tanítónői, szám szerint mintegy *négyszázhuszan*, gyűlésre jöttek össze a városháza közgyűlési termében. A közgyűlés, amelyen *Nemcskay István* szegedi népiskolai igazgató elnökölt, *viharos lefolyása* volt. Hosszu és izgalmas vitát kellett annak eldöntése, hogy a csongrád megyei tanító-egyesület, amelynek a megyéből körülbelül 500 tagja van, ketté osszák-e vagy sem. Az elnökség a szegedi tanítók nagy számára való tekintettel azt javasolta, hogy osszák ketté, vagyis legyen külön egyesülete a szegedi és külön a csongrád megyei tanítóknak.

A közgyűlést délelőtt 9 órakor nyitotta meg *Nemcskay István* elnöki beszéddel, a melyben a tanítók szervezkedésének gazdasági értékét ecsetelte, amiért azt itt közöljük:

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Nem önhittségből, nem dicsekvésképen, de az igazságnak megfelelően állítom, hogy a nemzet szellemi munkásai között a legfontosabb szerepet a tanítók töltik be, mert a tanítók a nemzet jövő életének, a nemzeti kultúrának a megalapozását munkálják.

A társadalom sokat vár a tanítóságtól, tőle várja a közállapotok megjavítását, a magyar nemzeti állam kiépítését. Ezért nyomja a tanítók vállait tengernyi munka s ezért kell, hogy a magyar néptanító a szó teljes értelmében véve *egész ember legyen*. És amennyiben a magyar néptanító a társadalomnak tényleg ily fontos tényezője, a társadalomnak sem szabad megfélemlenie arról, hogy a nemzet ily fontos szerepet betöltő munkásaival szemben kötelességei vannak, amely kötelességek teljesítése élesíti a munkakedvet, fokozza a kötelességteljesítést, s így a *tanítók javadalmazásának fokozása* bőven megterülő kamatokat hoz a közjó és a haza javára.

gák. Dél el is mult. A cigány nótáját még sokáig hallják: Kossuth Lajos azt üzenté.

Dudolt, lelkesedett Jóba az utcán. Ketten ballagtak a vadági zsellérrel. Egyszerre azonban dideregni kezdett Jóba:

— Így nem mehetek haza, így nem lehet. Egy kenyeret ha vehetnék. Veszek kenyeret, húst, veszek.

Valami nagy változást érzett a világban Jóba. Ez a különös délelőtt. A grófi kert, a gróf, a muzsika, a sok éljen. Együtt mindenk, urak és rongyosak. Kell, hogy hus kerüljön és kenyér. Láz és lelkesedés égette a Jóba arcát. Megszólal a vadági zsellér:

— Van nálam egy kis pénz, szomszéd, két malacot adtam el, menjünk be egy pohárra.

És ittak, míg elesteledtek. Énekeltek és sirtak: Kossuth Lajos azt üzenté. A zsellér ordította gyakorta:

— Más világ lesz, szomszéd, meglásd. Szabad lesz minden ember, az istenit.

Jóba nyöszörgött, mint egy gyermek:

— Szeretném megcsókolni azt a fiatal embert. Áldott ember, hajh, be áldott ember.

És énekeltek, mintha az érkező boldogságot fogadnák: Kossuth Lajos az üzenté.

Éjjel indultak haza, csak a hó világított. Jóba látta, hogy a zsellérnek még öt forintja van.

— Adj egy forintot, szomszéd.

— Nem lehet.

Jóba előre engedte a dülöngöző zsellért s a botjával fejbe ütötte. Azután, mikor a zsellér leesett, megvadult. Lángoltak a csontjai is Jóbanak s verte a zsellér fejét. Azután kivette a csizmájából az öt forintot s loholt. Énekelte az árva, sötét téli mezőn Jóba: Kossuth Lajos azt üzenté. Tele volt a szíve a mai nap eseményeivel s úgy sietett haza az öt forinttal, mint egy megváltott, mesebeli király.

Gazdasági ügyeink rendezésének szorgalmazása képezte a tanítóság nagy törekvését az utóbbi években. Közgyűlésünk egyhangúlag hozott határozatából egyesületünk is ily irányú munkásságot fejtett ki. Ha tehát az a munkásság, amelyet az egyesülettől oly sokan és méltán várnak, az utóbbi években az előzőkétől eltérően tulnyomó részben egyoldalú, a tanítók anyagi ügyeinek előbbvitelét célzó volt, ezt az irányt kötelességszerűen követte a vezetőség, mert ezt direktivaképpen írta elő a közgyűlés.

De — hála a gondviselésnek, hála a tanügyi kormányunk nemes gondoskodásának, — a haza tanítóságának hasonló együttes munkássága megteremtette gyümölcsét. Anyagi téren tagadhatatlanul vívmányokat értünk el s ha vannak még méltányos kívánságaink, amelyek megvalósítását szorgalmaznunk kell, ha gazdasági ügyeink rendezésében történtek is igazságtalan intézkedések, amelyek megszüntetése érdekében a jövőben is munkálkodni fogunk, állíthatjuk, hogy nagyjában hatalmas lépésekkel jutottunk közelebb régi, méltányos vágyaink teljesüléséhez és előrelátható, hogy az egyetértő küzdelem a méltánytalanságok megszüntetését is eredményezni fogja.

Azonban, mélyen tisztelt közgyűlés, most már át kell térnünk a hivatásunkkal járó munkásságunk minden oldalú kifejtésére. Dolgoznunk kell az iskolában és ki kell venni a magunk részét a *társadalmi munkásságból* is. Minél hasznosabbakká tudjuk magunkat tenni a társadalomban, annál tágasabb körben terjed el az a felfogás, hogy a tanítók a társadalomnak legfontosabb tényezői, az államgépezetnek nélkülözhetlen kerekerei.

S ha közhitté válik, hogy a tanítóság nélkül a magyar nemzeti államot kiépíteni nem lehet, akkor gondoskodni fog a társadalom arról is, hogy a tanítóság anyagi és erkölcsi ügyeit emelje, abban a meggyőződésben lévén, hogy a tanítók anyagi és erkölcsi ügyeinek emelésével emeli a nemzetet is.

Mélyen tisztelt közgyűlés! A munka és a haladás terén nagyon sok tennivalónk akad. Fel a munkára, kedves kartársaim! Dolgozzunk a közjóért, dolgozzunk a nemzetért! E felhívással üdvözlöm kartársaimat s munkánkra Isten áldását kérve, mai 43-ik rendes közgyűlésünket ezennel megnyitom.

Ezután a tárgysorozat tárgyalására tértek át. A közgyűlés programjának legérdekesebb és hosszas, szenvedelmes vitát provokáló pontja az említett csongrád megyei tanítóegyesület kettéosztása volt. Az egyesület központi választmánya az összes megyei tanítástestületek igazgatóinak bevonásával megelőzően értekezletet tartott s a kir. tanfelügyelőkhöz hozzájárulásával úgy határozott, hogy a kettéosztást fogja javasolni a közgyűlésnek. A kettéválasztás ellen a mai közgyűlésen *Erdélyi János* hódmezővásárhelyi tanító mondott nagy s lelkes beszédet, külön a szegedi és csongrád megyei tanítóegyesület megalakítása mellett pedig *Jánossy Gyula* szegedi tanfelügyelő, *Gulyás Antal* szentesi tanfelügyelő és *Fülöp József* tanító-igazgató beszéltek. A pro és kontra felszólalások után az elnök névszerinti szavazást rendelt el, amely közel déli egy óráig tartott és az eredmény az lett, hogy általános többséggel a *központi választmány javaslatát fogadták el*. Eszerint külön egyesületbe tömörülnek a *szegedi tanítók és tanítónők*, míg a megyeiiek továbbra is fentartják a régít.

Külön bizottságot küldött ki a közgyűlés a csongrád megyei tanítóegyesület vagyonának és alapítványainak a kettéválasztására. A bizottság elnökei *Jánossy Gyula* és *Gulyás Ferenc* tanfelügyelők.

Az idő előrehaladottsága miatt ezután az elnök a közgyűlést berekesztette és a folytatását holnap délelőtt kilenc órára tűzte ki. A tárgysorozat hátralevő pontjai a következők:

A *természettudományok realisabb irányu tanítása*. Előadó: *Vitos Jánosné* mindszenti áll. tanítónő.

Milyen *maximális tanulólétszám mellett lehet eredményesen tanítani?* Előadó: *Török Péter* tömörkényi áll. igazgató-tanító.

Az *iskola patronásügy*. Előadó: *Kövessy József* szegedi hely. igazgató-tanító.

Az *ifjúsági könyvtárakról*. Előadó: *Kohányi Gyula* csongrád vármegyei kir. s. tanfelügyelő.

Az *Eötvös-alap* új alapszabályainak ismertetése. Előadó: *Csikós Ferenc* egyesületi pénztárnok, vagy az Eötvös-alap budapesti kiküldötte.

A *tanítók által létesítendő új leánynevelő intézetről*. Előadó: *Grün Máttyás* hódmezővásárhelyi tanító.

A pénztárvizsgáló bizottság jelentése.

Pénztárnoki jelentés — zárszámadás.

Könyvtárnoki jelentés.

Tanszermuzeumi jelentés.

Indítványok.

Indítvány a zenepalota

sürgős felépítésére.

— Az inségmunka, a drága

kamat és olcsó építkezés. —

(Saját tudósítónktól.) A májusi közgyűlésen előreláthatólag érdekes vita lesz a zenepalota körül. *Hoffer Jenő* törvényhatósági bizottsági tag indítványt adott be a tanácshoz, amelyben azt kéri a közgyűléstől, hogy *a régi zeneiskolát haladéktalanul bontassa le és egyben rendelje el az új zenepalota sürgős fölépítését*. *Hoffer* indítványa új fordulatot akar adni a zenepalota vajdó ügyének, a mely legutóbb amiatt rekedt meg, hogy a város nem tudja hirtelenében előteremteni azt az összeget, amely a 600,000 koronás építkezéshez még hiányzik. Körülbelül 326,000 korona áll a város rendelkezésére, a hiányzó 300,000 korona érdekében pedig fölterjesztést intézett a belügyminiszterhez, hogy államsegély útján biztosítsa ezt a pénzt. Válasz mindedig nem érkezett. Jött ugyan egy leirat a belügyminisztertől, amelyben a miniszter *elvben jóváhagyja* a zenepalota terveit, véglegesen azonban csak akkor, ha a város a hiányzó összegre fedezetet talált.

Egy-két hét előtt *Gaál Endre* kulturális közbevetett indítványt tett a tanácsnak a zenepalota fölépítésére vonatkozólag. Azt ajánlotta, hogy *két részletben* építsék föl a zenepalotát, még pedig előbb azt a frontját, amelyben a zeneiskola nyer elhelyezést, a hangversenyteremnek szolgáló részét pedig majd akkor, ha rendelkezésre áll a hiányzó 300,000 korona. A mérnökség technikai szempontokból kivihetetlennek mondtotta a kulturális tervét s így a tanács is elejtette azt.

Most aztán *Hoffer Jenő* ajánl szerinte célszerű megoldást a palota sürgős fölépítésére. Indítványát egész terjedelmében itt közöljük:

Indítványozom, mondja ki Szeged város törvényhatósági bizottsága, hogy

1. *Haladéktalanul leromboltatja az új városi zenepalota helyén álló épületeket;*

2. *utasítja a város tanácsát, hogy az új zenepalota fölépítését haladéktalanul fogantossítsa.*

Indítványom első pontját bátorlakodom megindokolni azzal, hogy a kisajátítás után a város tulajdonába áttent apró, ódon házak a közegészségre és közbiztonságra már *elhanyagolt állapotukban veszélyesek*, a városnak *hasznát nem hajtának*.

Indítványom második pontjának indoklására legyen szabad felemlítenem, hogy városunk *építőipara kétségbeesetten pang*, *építőiparosaink munkanélkül állanak és a kereset nélküli ipari munkások száma napról-napra ijesztő módon szaporodik*, régi, szorgalmas szegedi lakosok felett a *kivándorlás*, vagy a *nyomor réme lebeg*. Ily körülmények között a közhatóságok *inség-munkát szoktak végeztetni*, de a már elhatározott munkálatok fogamatosítása *elodázhatatlan kötelesség*. Ezen kötelesség alól a város közönsége, mint er-